

נאה דורש

פנינים ממיטב המגידים בהוצאת "יפה נוף"

אל תעמד על מקומך!

אתם נצבים היום (כט, ט)

אם אתם "נצבים" - הקדוש ברוך הוא "וילך"

האדם "ר" בעל ה"אמרי אמת" מגור, גדל על ברפי אביו הגדול, בעל ה"שפת אמת". בילדותו, שאל אותו אביו באחד הימים: "אמר לי, אברהם מרדכי'לה, מהי פרשת השבוע?" השיב הילד ללא הסס: "נצבים-וילך".

אמר לו ה"שפת אמת": "אינני מבין, הרי יש כאן סתירה. אם 'נצבים' - זה לא 'וילך', ואם 'וילך' - הרי זה לא 'נצבים'?" הילד לא ידע מה להשיב.

אמר לו ה"שפת אמת": "אני אגיד לך תשובה. מי שנצב על מקומו ולא מתקדם כלל, מי שאינו פועל איזושהי פעולה כדי להתעלות בעבודת ה' ואינו מתחיל בעשיית תשובה - שיזע שהקדוש ברוך הוא יעשה לו 'וילך'... כשהוא ירצה להתקרב אל הקדוש ברוך הוא ולעשות תשובה - הוא כבר לא ימצא אותו".

אומרת לנו התורה: בעבודת ה' אין 'הכל או לא כלום'. אל תאמר לעצמך: 'פיון שאינני יכול להשיג הכל בבת אחת - חבל להתחיל, אין לי סיכוי'. זו לא גישה נכונה. אמנם אי אפשר להשיג הכל בבת אחת, אבל תתחיל! תתחיל עם משהו, שתהיה לך איזו לחלוחית של מצוה. ואם תתחיל - יהיה לך המשך. אם לא תתחיל - לא תשיג כלום!

לאבד את הנשמה בשביל חתיכת בשר סרוח?

לאחר מלחמת העולם השנייה נסה המשפיע החב"די המפרסם, רבי מנדל פוטרפס, לברך מברית המועצות. בעקבות זאת הוא נעצר בידי הסובייטים והוגלה לסיביר, שם שהה במחנה עבודה במשך שמונה שנים באחד הימים נגש אליו יהודי ואמר לו: "כבוד הרב, אני רוצה ברכה".

אמר לו רבי מנדל: "על מה?"

אמר לו: "אגלה לך סוד: במשך תקופה ארפה חפצתי בור סמוך לגדר, מתחת לאפס של השומרים. הסויתי אותו. אני רוצה להמלט מהמחנה דרך הבור הזה, אולם אני יודע שתוף חצי דקה הם ישימו לב להעדר. אם יתפסו אותי, יירו בי למות. אני מחפה לשעת כושר. בזמן חלופי המשמרות יש רפיון בשמירה, ואני רוצה לנצל את הזמן הזה לבריחה. לכן אני רוצה ברכה, שה' יהיה בעזרי ואצליח להמלט מהמקום, ועד שיש לי לב לכך - כבר אהיה רחוק מהאזור והם לא יצליחו לתפס אותי". אמר לו רבי מנדל: "אני מברך אותך מעמק הלב שה' יהא בעזריך ותצליח לברך".

לקראת שעת חלופי המשמרות נעמד רבי מנדל במרכז המחנה והשקיף במתח לעבר הגדר הרחוקה, לראות מה יעלה בגורלו של אותו יהודי, האם יצליח להמלט מתחת עיניהם של השומרים.

הגיעה השעה. המשמרות התחלפו והיהודי נכנס לפעולה. הוא השתחל לבור מתחת לגדר, עבר אל צדו השני ופתח ברציה פראית.

לא חלפה חצי דקה עד שהשומרים עלו עליו. הם ירו לכווננו, אף המרחק היה גדול מדי והוא ניצל מכדורי הרובים.

אף השומרים לא הרימו ידים. בדיוק למקרה כזה יש להם את הנשק הסודי שלהם - כלבים. לרשותם עמדו כלבי ענק מאלפים ומאמנים. השומרים שחררו את הכלבים והם שעשו לכיוונו של היהודי המסכן שנמלט על נפשו.

רבי מנדל השקיף בחרדה מרחוק. הוא ראה את הכלבים שועשים קדימה, עוד כמה שניות הם יגיעו אל היהודי ואז ישעו אותו לגורים. אין לו סיכוי לשרד.

אף ראה זה פלא: הכלבים נעצרו מסרים ספורים לפני היהודי

ואז החלו לרחק את האדמה.

מה קרה? מתברר שהיהודי צפה את התרחיש הזה ונעצר אליו מבעוד מועד. בשבוע האחרון שלפני הבריחה הוא לא אכל את מנות הבשר שהובאו לו, אלא אגר אותם בחדרו. כשיצא למשימת הבריחה, הכניס את נתחי הבשר לתוף כיסיו. כשראה את הכלבים מתקרבים אליו, שלף את נתחי הבשר מכיסיו ופזר אותם על הארץ. הכלבים הריחו את ריח הבשר והם לא עמדו בפיתוי... במקום להתנפל על האיש, הם התנפלו על הבשר... ובינתיים, בעוד הם שקועים באכילת הבשר בתאבון רב, האיש המשיך במנוסתו, עד שהגיע למקום מחבוא.

וכל אותה עת רבי מנדל צופה על כל הנעשה. הוא ראה כיצד מפקד המחנה בסיביר רותם מצעם על הכלבים: "אנחנו אלפנו אותם בדיוק למשימה הזאת, ובגלל חתיכת בשר סרוח הם נטשו את המשימה". המפקד המתין לכלבים שישבו לתוף המחנה, ואז כון אליהם את הרובה וירה בהם למות.

רבי מנדל אסף את האסירים וספר להם על המקרה, ולבסוף אמר: "עלינו ללמד מכך מוסר השכל גדול. הקדוש ברוך הוא השקיע בכל אחד ואחד מאתנו, נתן לנו שתי עינים, שתי אזניים, שתי ידים, שתי רגלים, שכל, בית, אשה, ילדים, הכל. ועל מה אדם מבזבז את חייו? על חתיכת בשר סרוח. הוא נתן בנו כחות, שנדע להתגבר על היצר. ואנחנו מבזבזים את הכחות שיש בנו בשביל איזו חתיכת בשר סרוח? במקום לבצע את משימתנו, עוברים עברה שכלה הכל ורעות רוח? האמנם מוכנים אנו לאבד את נשמתנו כדי להנות הנאה של רגע, שנעלמה כלעצת שבא?!"

אתה רוצה ולא מצליח? תתחיל במשהו. אם לא תתחיל - תשאר על מקומך ולא תהיה לך אחרית ותקוה. אבל אם תתחיל - סופך שתצליח!

(רבי גואל אלקריף שליט"א - שש באמרתך)

חוזרים אל אבא!

ושב ה' אלוקיך את שביתתך ורחמך (א, י).

שאלו את רבי חיים קניבסקי וצ"ל: כעת נמצאים בתקופת הימים הנוראים, ימים אשר בהם "חיל ורעדה יאחזו". הכל נגזר כעת, מות וחיים, מי בקצו ומי לא בקצו, מי ישלח ומי יתסור... אנחנו רוצים מאד להתפלל, אבל דוקא מרב פחד קשה לנו להתכונן בתפילה. מה נעשה, איך נתפלל כשהלב מלא פחד?

אמר רבי חיים: "צריך לזכר שני דברים - שהקב"ה אוהב אותנו, ושהקב"ה מחפה לנו שנחזר בתשובה".

עם ישראל תנו את צערים בפני הנביא, שהם בושים לחזר בתשובה, כפי שנאמר: "לך ה' הצדקה ולנו בשת הפנים". אמר להם: "כלום יש בן שמתביש מאביו?"

אנחנו חוזרים אל אבא שאוהב אותנו, אל אבא שמחפה לנו, אל אבא שרוצה את התשובה שלנו. אנחנו חוזרים אל אבא ששם בכל התקדמות שלנו ובכל הרהור תשובה שלנו, אף אם הוא קל וקטן! כשיודעים את הדבר הזה - זו הרגשה אחרת.

(רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א - נאה דורש)

סע ישר...

לא ירפה ולא יעזבה (א, ו)

ספור מדהים מספר על רבי אריה פינקל וצ"ל:

כאשר היה רבי אריה בחור צעיר, סבו, רבי אליעזר יהודה פינקל וצ"ל, עמד לחתן את אחד מילדיו. נשלחו הזמנות לקרובים, לידידים ולתלמידים הרבים, אף היתה קרובת

משפחה אחת, רחוקה, שלא היה אפשר לשלח לה הזמנה. היא הייתה ערירית ובודדת, ניצלת שואה, וכתובתה לא הייתה ידועה לבני משפחת פינקל.

לרבי אליעזר יהודה היה חשוב מאד להזמין את קרובת המשפחה הזאת, כדי שתרגיש שיש לה משפחה בארץ ישראל, והיא לא בודדה כערער בערבה. רבי אריה פינקל שמע על כך ואמר לסבו: "אני רוצה לקבל עלי את המשימה להזמין אותה, אבל איך אמצא אותה?" אמר לו רבי אליעזר יהודה: "אני יודע שהיא גרה בירושלים, אף אינני יודע באיזה רחוב".

"מה אעשה כדי למצא אותה?" שאל רבי אריה.

נתן לו הסבא חמש לירות, ואמר לו: "סע במונית, תחפש אותה".

אם לי היו אומרים את זה, הייתי אומר: 'סבא, איך אני אחפש? איך אפשר למצא כתבת אם לא יודעים מה הכתבת? מה יעזר לי לנסע במונית?'

אבל רבי אריה פינקל לא אמר זאת. הוא נכנס למונית. שואל אותו נהג המונית: "לאיפה נוסעים?"

והוא אומר לו, "סע ישר". הקדוש ברוך הוא ברא את האדם ישר, אז הוא נוסע ישר, לא ימנה ולא שמאלה.

הנהג ממשיך לשאל, "ישר לאיפה?"

"סע ישר".

"עד איפה אני אסע?"

"עד שהמונה יעצר בחמש לירות".

המונית נוסעת בירושלים, ישר, נוסעת ונוסעת, כל הזמן ישר. המונה הגיע לחמש לירות, ורבי אריה פינקל יוצא מן המונית. הוא מוצא את עצמו באיוושהי שכונה שהוא לא מכיר. הוא מסתכל לכל הכוונים, ורואה מולו חנות מכלת. הוא נכנס לחנות, ושואל את המוכר: "אתה מכיר פה בסביבה אשה ניצלת שואה, ערירית, שקוראים לה כך וכך?" "כן", אומר האיש. "אני מכיר את האשה הזאת, היא גרה פה, בבנין ממול".

רבי אריה פינקל נגש אל ביתה של האשה, ובהתרגשות גדולה היא קבלה ממנו את ההזמנה לחתונה.

לאחר מכן שאלו אותו: "איך הצלחת למצא אותה בלי לדעת את הכתבת שלה?"

התשובה שענה רבי אריה היא אוצר גדול, וכך אמר: "אם הסבא אמר שהמצוה שלנו היא להזמין את הקרובה הזאת, זה רצון ה', אם זה רצון ה', אתה תעשה מה שאתה יכול, והקדוש ברוך הוא כבר ימצא את הדרך לסדר לך את הדברים. אל תשאל שאלות".

אם אתה חי עם אמונה בקדוש ברוך הוא, אתה יודע שהוא יסדר לך את הכל באופן הטוב ביותר.

רבי אריה צ"ל זכה להגיע למפגש הזה כבר בהיותו בחור צעיר.

(רבי גואל אלקריף שליט"א - שש באמרתך)

בדורות ירודים אין מקום לשלחנות נפרדים...

הקהל את העם (לא, יב)

ראיתי בקנטרס של האדמו"ר מטשערנוביל שליט"א, ששמע לפני כמה עשרות שנים מיהודי זקן חסיד קוברין, שמוצאו מהעיר בריסק.

בבריסק היו כמה מרכזים חסידיים, ביניהם גם רבנים ואדמו"רים - רבי מנחם נחום בן המגיד משריסק ועוד. כאשר רבי יהושע ליב דיסקין עזב את בריסק ועלה לירושלים, הכתר ה"בית הלוי" לרבה של בריסק. כל בני העיר, חסידים ומתנגדים, התאספו בבית המדרש לשמע את דרשתו של הרב הנבחר.

ה"בית הלוי" פתח במשלי: היה יהודי בעל בעמיו שלקח שני חתנים לבנותיו והבטיח להם לאכל על שלחנו. לאחד הבטיח מאכלי בשר, ולשני - מאכלי חלב. מאחר שהדין הוא שאסור לאכל בשר וחלב על שלחן אחד, שני החתנים לא יכלו לשבת יחד סביב שלחן אחד. על כן סדר החותן לכל אחד מחתניו שלחן משלו והם אכלו בנפרד. האחד אכל סעודות בשר והשני סעודות חלב.

לימים ירד החותן מנכסיו ולא היה בידו לתת לא מאכלי בשר ואף לא מאכלי חלב, אלא האכיל את שני חתניו בפת קצר ומעט ירק. אולם מכח ההרגל הם המשיכו לשבת בנפרד...

אמר להם החותן: "כל עוד נתתי לאחד מאכלי בשר ולשני מאכלי חלב, נאלצתם לשבת בשני שלחנות נפרדים. אולם כעת, שאינכם אוכלים לא בשר ולא חלב, אתם יכולים לאכל

יחד, על שלחן אחד..."

הנמשל: בדורות הראשונים של החסידים והמתנגדים, שהיו גדולי עולם, הם היו במצב שלא יכלו לשבת יחד, כי כל אחד דגל בדרך משלו. אולם כיום, שהדורות ירדו והמאכלים הם 'פרוה', אפשר לשבת יחד בשלחן אחד...

אכן, בזמן ה"בית הלוי" שררו אחדות ואחווה בין מחנות היראים.

(רבי מנשה ישראל רייזמן שליט"א - נאה דורש)

התשובה - 'אתחול' מחדש

ואתה תשוב ושמעת בקול ה' (ה, ה)

התשובה היא כמו "אתחול" מחדש של האדם.

דומה הדבר למכשיר הנקרא 'נגן'. לפעמים הוא מסתבך ואינו פועל כראוי. לצורך זה יש בו כפתור "ריסט" שבאמצעותו אפשר לשחזר הגדרות-יצרן מחדש. הבציה היא, שבאופן זה נאלץ האדם לותר על כל התכולה שבנגן.

כך גם במחשב - לפעמים הוא מתאמץ ומסתבך מרב השנויים, הנסויים והפעולות המשתנות שנעשו בו, עד שהוא מתעייף ואין לו כח להמשיך. מה עושים? משחזרים אותו, שיהיה כבתחלת יצירתו.

אמנם לפני השחזור הוא צועק בקול: "דע לך, על ידי השחזור אתה מוחק את כל המידע, הן לטוב הן למוטב!" אך כשאדם רואה שאין לו ברירה, הוא מסכים, וכך המחשב מתחיל חיים חדשים.

כך פרש הרבי רבי מנדל'ע (בפרשת עקב) על הפסוק בקהלת (ז, כט): "אשר עשה האלקים את האדם ישר, והמה בקשו חשבנות רבים". תוך כדי סבוכי חייו אין האדם מסכים להתחיל חיים חדשים לגמרי, כי קשה לו לותר על כל הטוב שבו.

האדם לא מסכים "להשתחזר", כדי שלא יאבד את כל המידע שיש בו, אבל הקשב"ה הכין כפתור שחזור בכל נפש, והוא "תשובה" שהיא דבר קל מאד.

כמו במשל: כאשר המחשב נתקע, בתחלה מבקשים מכמה מקחים לתקן אותו. אם המקחים מודיעים שאין בכחם לעזר ואין ברירה כי אם 'לאתחול' את המחשב, שוב אין האדם זקוק לשום ממחה, הוא יכול ללחץ בעצמו על כפתור השחזור.

הבציה היא, שאין אדם מוכן להתבטל לגמרי, באלו לא עשה דבר טוב מימיו, אף צריך לדעת שזו מהות התשובה - להתבטל בבטול גמור, ואז יזכה להתחדש כאדם חדש לגמרי.

(רבי מנשה ישראל רייזמן שליט"א - נאה דורש)

הדלות נותנת את הצדיק לבקשה

לא כחסד ולא כמעשים באנו לפניך, כדלים וברשים דפקנו דלתיה

לכאורה קשה, מדוע צריכים לומר שאנו באים בלי כלום?

ועוד קשה, מדוע אומרים "דפקנו" בלשון עבר, הרי אנחנו דופקים כעת על דלתו של הקב"ה!

באר רבי אברהם וינספלד: נתאר לעצמנו שראובן בא למכלת השכונתית, עורם את המוצרים על הדלפק ואומר לבעל המכלת: "שמע, אין לי כסף. האם תוכל לתת לי את המוצרים בחנם?"...

יתכן שבעל המכלת יענה לבקשה החריגה, אך היא כרוכה בבושה נוראה. מדוע? משום שהוא מכיר את ראובן כאדם הגון, שעד היום שלם על כל הקניות.

אך מה אם אותו ראובן הוא דלפון משדמת דנא, ובעל המכלת הוא איש חסד האהוב לעשות מעשי צדקה בסתר, והוא רגיל לתת לראובן סל מוצרים בכל שבוע חנם אין כסף. האם ראובן מרגיש בושה כשהוא עורם את המוצרים על הדלפק? לא!

בדומה לכך, אם הקב"ה היה נותן לנו את צרכינו רק אם היינו משלמים על כך, הייתה זו אי נעימות לבוא ולבקש ממנו מתנת חנם, אך כיון שאנחנו כבר רגילים לבוא ולבקש כבר משדמת דנא והוא נותן לנו זאת כמתנת חנם, אין זו בושה.

והו שאנו אומרים: "כדלים וברשים דפקנו דלתיה" - אנו כבר רגילים לקבל מקדמת חנם, ולכן אנו מעזים לבוא ולבקש: "נא אל תשיבנו ריקם מלפניך", שגם הפעם תתן לנו מתנת חנם.

(רבי שלמה לוונשטיין שליט"א - מתוך האור סדר תפילתנו)